

Stavenice (okr. Šumperk)**„U Josefa“, parc. č. 629/9, 629/10, 630/17.**

Kultura popelnicových polí. Výšinné sídliště. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84 – 49.7576494N, 16.9797231E

Dne 17. října roku 2019 byla pracovníky Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci v rámci pravidelného monitoringu kulturních památek zjištěna četná narušení terénu v prostoru hradiště v trati „U Josefa“ na katastrálním území obce Stavenice. Relikty tohoto opevněného výšinného sídliště jsou chráněnou nemovitou kulturní památkou archeologické povahy již od roku 1958 (KP rejst. č. ÚSKP 19318/8-2208). Lokalita se nachází v severní části CHKO Litovelské Pomoraví na skalnatém ostrohu v lese Doubrava na levém břehu řeky Moravy nedaleko obce Moravičany. V nedávné době byl publikován souhrn starších i novějších poznatků o této lokalitě (Kouřil, Gryc 2014, 99–111). K výše uvedenému narušení hradiště došlo 21. srpna 2019 lokální silnou vichřicí, která zapříčinila vyvrácení většího množství stromů v ploše hradiště i v místech dochovaného valu. Po následném jednání se zástupci vlastníka (Lesy ČR), CHKO Litovelské Pomoraví a odborné organizace státní památkové péče (Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci) bylo výkonným orgánem státní památkové péče (Městský úřad Mohelnice) z moci úřední nařízeno provedení záchranného archeologického výzkumu. Vlastní výzkum byl proveden ve dvou fázích. První fáze, realizovaná ještě v závěru roku 2019, byla zaměřena na poškozené terénní situace v severní části vnitřní plochy hradiště. Během této fáze došlo k začištění a sondážnímu odkryvu tří vývrátů (sondy č. S1/19–S3/19). Povrch navětralého skalního podloží překrývala pouze vrstva lesní půdy (10–30 cm).

Zároveň se sondáží došlo k záměrnému odstranění a prozkoumání zeminy z kořenových balů vyvrácených stromů, což se ukázalo jako přínosné, neboť díky tomu byla získána většina keramického materiálu, který se původně nacházel pod povrchem. Ovšem i tak byl keramický soubor, sestávající z fragmentů (17 kusů) nádoby kultury lužických popelnicových polí (dále KLPP) dosti chudý.

Další zlomky keramiky KLPP se podařilo zachytit i při realizaci druhé fáze terénního odkryvů, která probíhala během léta a podzimu roku 2020. Tato fáze výzkumu byla zaměřena na průzkum vývrátů, které způsobily obnažení archeologických situací v rámci samotného valu hradiště. Celkem bylo v linii fortifikace položeno 8 sond (S I – S IX; S IV nerealizována) v jižní a jihovýchodní části opevnění. Dále došlo k začištění profilu novodobého průrazu tělesa valu, snad ze 70. až 80. let 20. století, u jihovýchodního ohbí opevnění (sonda S V). Výzkum byl doplněn mikrosondáží dna příkopu na jihovýchodní straně a v místech původního vstupu do areálu hradiště na jižní straně lokality. K objevu jednoho keramického zlomku došlo v prostoru sondy S III v zemině, která byla vyrvána kořenovým systémem vývrátu ze hmoty tělesa valu.

Poslední situace, ze které se podařilo vyzvednout keramický fragment nádoby zařaditelný do KLPP, se objevila při začišťování profilu novodobého průrazu valu (S V). Keramický zlomek se nacházel ve vrstvě pod vlastním tělesem valu raně středověkého stáří. Původní pravěké osídlení polohy pod kopcem Hradisko bylo tedy zřejmě bez opevnění, neboť se v rámci výzkumu nepotvrdila možnost, že by při budování fortifikace v raném středověku došlo k využití staršího reliktu obdobného charakteru. Nalezeny nebyly ani žádné další stopy možného pravěkého opevnění.

Realizovaný výzkum jednoznačně potvrdil osídlení lokality v době KLPP, které bylo dosud v odborné literatuře pouze předpokládáno (Čižmář 2004, 234). S těmito poznatky koreluje i nálezu odlomeného břitu bronzové sekery, učiněný při detektorové prospekci v roce 2019 (Halama 2020, 175).

LiteraturaČižmář, M. 2004: *Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku.*

Praha: Libri.

Halama, J. 2020: Stavenice (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 61(2), 174–175.Kouřil, P., Gryc, J. 2014: Hradiska 10. – 12. století na severní Moravě a v českém Slezsku. In: K. Chrzan, K. Czaplá, S. Moździoch (eds.): *Funkcje grodów w państwach wczesnośredniowiecznej Europy Środkowej. Społeczeństwo, gospodarka, ideologia.* Wrocław, Głogow: Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Ośrodek Badań Nad Kulturą Pożnego Antyki Wczesnego Średniowiecza, 99–171.**Summary**

A small assemblage of pottery vessel fragments that nevertheless provided new information about the Early Bronze Age occupation of the area was discovered during a rescue excavation in “U Josefa” field at the Stavenice site (Šumperk District).

Pavel Kašpar, Pavel Šlězár, Tomáš Zlámal

Sudice (okr. Opava)**Ul. Třebomská, parc. č. 368.**

Kultura popelnicových polí. Sídlíště. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Ostravě.

Lokalizace: S-JTSK – -484291.59, -1078488.95

Na podzim roku 2020 byla na severozápadním okraji obce Sudice při výstavbě rodinného domu narušena neznámá archeologická lokalita (č. akce Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě 111/20). Obec Sudice se nachází v nejsevernějším výběžku Moravskoslezského kraje, v těsné blízkosti polských hranic. Místo nálezu je situováno na mírném, jihovýchodně orientovaném svahu, v nadmořské výšce cca 224 m, severně od 260 m vzdáleného Oldřišovského potoka.

V základových pasech rodinného domu byl objeven menší zahloubený sídlíštní objekt a jedna sloupová jamka. Z výplně první jámy pochází několik drobných zlomků keramiky lužických popelnicových polí.

Literatura

Neuveдено.

Summary

A minor rescue excavation took place in the cadastral area of the municipality of Sudice (Opava District) in Třebomská Street. A Lusatian Urnfield culture settlement area was newly discovered. Two smaller features from this culture were documented.

Tereza Tichá Krasnokutská